

rie van slapeloosheid vooraf, en de gerefereerde Australische schrijvers menen dan ook, dat chronische slaapmiddelenvergiftiging een vaak niet herkende oorzaak is van klachten in het psychiatrische vlak. Bromureïde en glutethimide, in Australië vrij verkrijgbaar, worden in Engeland alleen op recept afgeleverd. In 1961 werd echter becijferd dat barbituraten en andere sedativa, tezamen met slaapmiddelen, 10 procent der, door huisartsen bij de National Health Service voorgeschreven, recepten uitmaakten; ongeveer twee derde hiervan komt voor rekening van barbituurzuurderivaten. Meprobamaat is de enige tranquilizer waarvan verslaving is gerapporteerd.

Glutethimide is in Nederland in de handel onder andere in Doriden en Ondasil; bromureïde als Bromeval, Bromural, Ureval, en Isoneurine; carbromal als Adaline, Somben, Bromadalm, Uradal en Carbralin; bromureïde en carbromal zijn chemisch nauw aan elkaar verwand, ref.

A. J. M. Daniels.

63-23. Irritable bowel. Whitcomb, F. F. en J. C. Cain (1963) *Postgrad. Med.* 33, 233.

Het syndroom van de prikkelbare darm wordt beschouwd als een viscerale uiting van een emotionele aandoening. Schrijvers spreken liever over „prikkelbare darm” dan over colitis mucosa of colitis spastica, omdat deze naam pathologisch-anatomische afwijkingen van de darmwand suggereert. De symptomen worden door functiestoornissen veroorzaakt. Men kan vier typen onderscheiden: 1 waarbij de pijn op de voorgrond treedt; 2 diarree; 3 obstipatie; 4 bovenbuikklachten als ructus, opgeblazenheid en dergelijke.

De schrijvers deden een naonderzoek bij 320 patiënten, die in de jaren 1950-51 in de Mayo-kliniek werden behandeld. Het onderzoek vond plaats na 4½ tot 6½ jaar. Het bleek dat de aandoening begon in de vierde leeftijddecade. De symptomen waren chronisch en intermitterend. Bij 85 procent van de patiënten was de buikpijn de voornaamste klacht. De pijn was gewoonlijk vaag en diffuus en straalde nooit naar de rug uit. Vaak was er verband met de voeding en vooral trad de pijn op na het gebruik van gebakken of vette spijzen, uien, kool en dergelijke. Melk en antacida gaven geen duidelijke verlichting. Het tweede hoofdsymptoom was emotionele instabiliteit, variërend van gespannenheid tot duidelijke psychose. Dit werd bij 80 procent van de patiënten vastgesteld. Bij de helft van de patiënten trad diarree op, evenwel nooit 's nachts; een derde der patiënten klaagde over obstipatie. In een aantal gevallen wisselden obstipatie en diarree elkaar af (waarbij waarschijnlijk het misbruik van laxantia een rol speelde).

De behandeling bestond hoofdzakelijk uit psychotherapeutische maatregelen, en verder uit het voorschrijven van antispasmodica, dieet, sedativa en dergelijke.

In 1956 werd aan de onderzochte patiënten schriftelijk verzocht te melden hoe hun toestand was. Uit de 302 antwoorden bleek dat van 67 procent de gezondheidstoestand goed was en dat van 74 procent de buikklachten verdwenen of sterk verminderd waren. Uitgezonderd vier, had geen een andere buikaandoening gekregen.

J. G. Antvelink.

## Het lezen waard

In deze rubriek zijn zoveel goedkope boeken het lezen en kopen waard geoordeeld, dat nu wel eens een vrij kostbaar boekwerk mag worden aanbevolen. „Klinische Fehldiagnosen” geschreven door Prof. Dr. M. Bürger (Georg Thieme Verlag, Stuttgart, 1954, 550 bladzijden, prijs f 56,—) is bijzonder het lezen waard. In dit boek worden meer dan tweehonderd ziektegeschiedenissen, waarin de behandelende arts een foutieve diagnose had gesteld, uitvoerig besproken. Het is geschreven met de bedoeling „vermeidbare Irrtümer von den unvermeidbaren trennen zu lernen”. (Zie ook: Jong, C. L. de (1954) *Ned. T. Geneesk.* 98, 2336).

## Nascholing

### HERHALINGSCURSUS KINDERGENEESKUNDE

Het programma van de zestiende herhalingscursus kindergeneeskunde te houden in de Kinderkliniek van het Binnengasthuis te Amsterdam en in de Buitenkliniek voor Kinderen „Oud-Bussum” te Huizen (N.H.) van maandag 6 t/m vrijdag 10 april 1964 is als volgt:

Prof. Dr. I. Boerema: Onderwerp nader op te geven; Dr. R. van Dam: Ziekten van het lymfstelsel bij kinderen; Dr. J. Drukker: Dikke kinderen; Prof. Dr. J. H. de Haas: Zuigelingenorg in nieuw gewaad; Dr. W. C. Hülsmann: Hormonale invloeden op het vetmetabolisme; Prof. Dr. L. B. W. Jongkees: Allergische problemen op k.n.o.-gebied; Dr. M. J. Kingma: Operatieve behandeling van scoliose; H. Kits van Heyningen: Psychosomatiek in de kinderjaren; Prof. Dr. G. J. Kloosterman: Placenta en pasgeborene; Dr. F. Kuipers: Interstitiële plasmacellulaire pneumonie; Prof. Dr. A. Kummer: Onderwerp nader op te geven; G. Losekoot: Cineangiocardiografie; Mevr. Dr. E. A. Pangalila: Over de verschijnselen op somatisch en psychisch gebied bij kinderen beneden de 2 jaar, die hun oorzaak (mede) vinden in inductie van emotionele verschijnselen bij de moeder; Prof. Dr. J. R. Prakken: Een hereditaire stapelingsziekte die thans ook in de kindergeneeskunde aandacht verdient (thesaurismosis lipoidica hereditaria, Ruiter - Pompen - Wijers); M. Schoorl: De behandeling van de retentio testis; Dr. F. M. Smulders: Toepassing van contactglazen bij kinderen; Dr. R. Steendijk: Radioactiviteit en kindervoeding; Mej. Dr. M. R. H. Stoppelman: Infecties der urinewegen; E. van der Velde: Problematiek rond het verwijzen van kinderen ter verkrijging van psychische hulp.

Symposium over hemorragische diathesen in de kinderleeftijd onder leiding van Prof. Dr. S. van Creveld. Sprekers op dit symposium zijn: Prof. J. Bernard: Les thrombopénies de l'enfance; Mej. J. G. Koppe: Hedendaagse therapie van hemofilie A en van de ziekte van Von Willebrand; Dr. I. A. Mochtar: Bloedingen bij pasgeborenen; Dr. E. Mulder: Kan de erfelijke overdracht van hemofilie worden voorspeld?; Dr. S. I. de Vries: Trombopathie; Mej. Ch. M. van der Weerd: Immunotrombopenie van de pasgeborene.

Na afloop van de cursus zal aan de deelnemers het volledige verslag van het symposium worden verstrekt.

Dagelijks klinische demonstraties met medewerking van Prof. Dr. S. van Creveld, Dr. J. I. de Bruijne, Mej. Dr. M. R. H. Stoppelman en Dr. I. A. Mochtar en een poliklinische demonstratie door Dr. Ph. Arons en Dr. J. W. C. de Groot.

Het cursusgeld bedraagt f 50,—. Aanmelding bij de secretaresse van de Kinderkliniek in het Binnengasthuis te Amsterdam vóór 1 maart 1964. Het cursusgeld kan worden gestort op rekening C 3830 conto-separaat van het Gemeente Girokantoor te Amsterdam, ten name van Prof. Dr. S. van Creveld, Kinderkliniek, Binnengasthuis, Amsterdam.

### HET NIEUWE GENEESMIDDEL

Op 20 en 21 maart zal in het Boerhaave-kwartier te Leiden een cursus worden gehouden over „Het nieuwe geneesmiddel”. Sprekers in deze cursus zijn Dr. J. C. van Es te Apeldoorn, J. Fokkema te Amsterdam, Prof. Dr. W. R. O. Goslings te Leiden, Dr. R. Laurence te Londen, Prof. Dr. G. A. Lindeboom te Amsterdam, W. Modell te New York, Prof. Dr. P. Muntendam te 's-Gravenhage, Dr. F. A. Nelemans te 's-Gravenhage, Prof. Dr. E. L. Noach te Leiden, Dr. J. van Noordwijk te Utrecht, Dr. G. A. Overbeek te Oss, Dr. E. H. Reerink te Amsterdam, Dr. P. Siderius te 's Gravenhage, Prof. Dr. M. Tausk te Oss en H. J. Vermeulen te Amsterdam.

De cursus, waarop iedere belangstellende arts welkom is, is in het bijzonder gedacht voor huisartsen, kinderartsen, zenuwartsen, farmaceuten en farmacologen. Aanmeldingen voor deze cursus, waarvoor het inschrijfgeld f 30,— bedraagt, kan vóór 15 maart geschieden bij het secretariaat der Boerhaave-cursussen, Academisch Ziekenhuis te Leiden, telefoon 01710/57222, toestel 696.